

Γιατί φρένο στίς πολυεθνικές;

από τον Κώστα Γουίτη
Καθηγητή στη Παιδεία

Θά σταθῶ σ' ἓνα σημείο ἀπό τά παρά πολλά, πού θά μπορούσαν ν' ἀναφερθοῦν : Τήν ἐπίδραση πού ἔχει ἡ ἀνάπτυξη τῶν πολυεθνικῶν ἐπιχειρήσεων στίς σχέσεις στό τόπο δουλειᾶς καί στή διαμόρφωση τῆς ζωῆς τοῦ ὑπαλληλικοῦ προσωπικοῦ.

Ἡ πολυεθνική ἐπιχείρηση, πού ἔχει στήν Ἑλλάδα μιᾶ θυγατρική ἐπιχείρηση, μπορεῖ ν' ἀντιμετωπίσει τά αἰτήματα καί τούς διεκδικητικούς ἀγῶνες τῶν ἐλλήνων ἐργαζομένων στήν ἐπιχείρηση της μέ μεγαλύτερη εὐκολία ἀπό ὁποιαδήποτε ἄλλη συναφῇ ἐλληνική ἐπιχείρηση. Ἡ ἀπεργία τοῦ προσωπικοῦ μπορεῖ νά ἐξαναγκάσει μιᾶ ἐλληνική ἐπιχείρηση πού βλέπει, ὅτι χάνει παραγγελίες καί πελάτες νά ἀποδεχθεῖ αἰτήματα τῶν ἐργαζομένων, πού ἀφοροῦν τό μισθό ἢ τούς ὅρους δουλειᾶς. Ἡ ἐλληνική ἐπιχείρηση διατρέχει ἄλλοιῶς τό κίνδυνο νά χάσει τή θέση ^{ἐν} τήν ἀγορά. Στήν περίπτωση τῆς πολυεθνικῆς δέν συμβαίνει τό ἴδιο.

Ἡ πολυεθνική μπορεῖ νά συνεχίζει νά τροφοδοτεῖ τήν ἀγορά μέ προϊόντα ἄλλης ἐπιχείρησής της (τό παραγόμενο στήν Ἑλλάδα προϊόν π.χ. εἰσάγεται κατὰ τήν διάρκεια τῆς ἀπεργίας ἀπό τήν Ἰταλία) μπορεῖ νά μεταθέσει τήν παραγωγή ἄλλοῦ (ἡ παραγγελία π.χ. δέν ἐκτελεῖται ἀπό τήν ἐλληνική ἀλλά ἀπό τή θυγατρική σέ ἄλλη χώρα) μπορεῖ νά συνεργαστεῖ μέ ἄλλες πολυεθνικές γιά νά ξεπεράσει τή κρίση (π.χ. οἱ ἐργασίες τῆς μιᾶς πολυεθνικῆς τράπεζας ἐκτελοῦνται ἀπό ἄλλη πολυεθνική τράπεζα). Πρέπει ἐπίσης νά σημειωθεῖ, ὅτι ἐπειδὴ μιᾶ πολυεθνική συνεργάζεται μέ ἄλλες πολυεθνικές καί ὁ κύκλος τῶν πελατῶν της ^{λόγω} τῆς οἰκονομικῆς ἐξουσίας της εἶναι σταθερός, δέν διατρέχει τούς ἴδιους κινδύνους ἀπό τήν ἀναστολή τῶν δραστηριοτήτων της.

Ἡ πολυεθνική ἀμερικάνικη Τράπεζα θά βρεῖ καί μετά τή μηνιαία ἀπεργία τοῦ προσωπικοῦ της τούς σταθεροὺς πελάτες της, τίς ὑπόλοιπες πολυεθνικές ἀμερικανικές ἐταιρεῖες. Τέλος ἔχει παρατηρηθεῖ, ὅτι οἱ πολυεθνικές ἀποφεύγουν τό διάλογο μέ τίς συνδικαλιστικές ὀργανώσεις ἐπικαλούμενες τόν πολυεθνικό τους χαρακτήρα. Ἡ ἐλληνική διεύθυνση ἀρνεῖται τή συζήτηση γιατί ἰσχυρίζεται εἴτε ὅτι εἶναι ἀναρμόδια εἴτε ὅτι ὑπακούει σέ ἐντολές τῆς μητέρας ἐταιρείας. Ἡ συνδικαλιστική ὀργάνωση δέν μπορεῖ βέβαια νά ἀπευθυνθεῖ στό ἐξωτερικό γιά νά λύσει προβλή-

-ματα ώραρίου, μισθών κ.λ.π. Τό άποτέλεσμα εΐναι ή παρέλκυση τών διαπραγματεύσεων σέ βάρος τών έργαζομένων.

Συμπερασματικά ή ανάπτυξη τών πολυεθνικών οδηγεί σέ έξασθ-
νηση τής διαπραγματευτικής δύναμης τών όργανώσεων τών έργαζο-
μένων μιά πού τό συνδικαλιστικό κίνημα δρᾶ σέ έθνικό καί ὅχι
σέ ύπερεθνικό επίπεδο. Ή θέση τών έργαζομένων θά ήταν τελείως
διαφορετική ἂν μιά άπεργία στήν ΄Αθήνα συνοδευόταν καί μέ ά-
περγίες π.χ. στίς ύπόλοιπες εύρωπαϊκές χῶρες, όπου ή πολυεθνι-
κή διατηρεΐ καταστήματα. "Ομως ή διεθνοποίηση τών έργατικῶν ά-
γώνων, πού εΐναι καί ο μόνος τρόπος άποτελεσματικής αντιμετώ-
πισης τών πολυεθνικῶν δέν εΐναι χωρίς κινδύνους. Ή μετάθεση
τής σύγκρουσης σέ διεθνές επίπεδο ανταποκρίνεται στήν ιδεολο-
γία πού ἔχει διαμορφώσει ο ίμπεριαλισμός, ιδεολογία, ή όποία
θεωρεΐ τά έθνικά πλαίσια ξεπερασμένα. Σέ διεθνές επίπεδο καί
μάλιστα στά μητροπολιτικά κέντρα, όπου οί ἔδρες τών μητρικῶν
έπιχειρήσεων τά κριτήρια γιά νά διαπιστωθεΐ, ἂν εΐναι σκόπιμη
ή ὅχι μιά άπεργία, δέν εΐναι τά ἴδια μέ ἐκεΐνα, πού ισχύουν σέ
μιά περιφερειακή χώρα ὅπως ή ΄Ελλάδα. Οί έργαζομένοι στά μητρο-
πολιτικά κέντρα, μποροῦν π.χ. νά θεωροῦν τόν άγώνα ἄσκοπο γιατί
δέν πρόκειται νά βελτιώσει ἄμεσα τή δικιά τους θέση.

Γιά νά ξεπεράσουν τούς περιορισμούς τοῦ έθνικοῦ πλαισίου οί
πολυεθνικές επιδιώκουν έντατικά στό επίπεδο τοῦ διευθυντικοῦ
προσωπικοῦ καί τών ύπαλλήλων διαμόρφωση τής προσωπικότητας
τῶν έργαζομένων σύμφωνη μέ τά συμφέροντά τους. Οί έργαζόμενοι
πρέπει νά άντλοῦν ύπερηφάνεια από τή παγκόσμια έξάπλωση τής έ-
πιχείρησης, νά αποδέχονται τά πολιτιστικά πρότυπα καί τό τρόπο
ζῶης, πού εΐσάγει ή πολυεθνική εταιρεία, νά εΐναι όμογενοποιη-
μένοι μέ τούς ξένους διευθυντές ή τούς εκπροσώπους τής επιχεί-
ρησης σέ ύπερεθνικό επίπεδο ὥστε νά εΐναι γρήγορη ή συνεννόη-
ση καί άποτελεσματική ή όργάνωση. Για τήν άμερικάνικη πολυεθνι-
κή τράπεζα ιδεώδης ύπάλληλος εΐναι ὅχι μόνο ἐκεΐνος πού μιλά
άγγλικά ἀλλά αὐτός πού αποδέχεται τήν άμερικάνικη πολιτική,
βλέπει τήν αναγκαιότητα τής παρουσίας τής άμερικάνικης τράπεζας
στήν ΄Ελλάδα, ζεΐ ὅπως καί οί άμερικάνοι ύπάλληλοι καί μπορεΐ,
μιά πού ἔχει σά κύριο κριτήριο τής σκέψης τό συμφέρον τής έπι-
χείρησης, νά χρησιμοποιηθεΐ καί ἐντός ΄Ελλάδας.

Ή τύπος αὐτός τοῦ ύπαλλήλου διαμορφώνεται μέ ειδική εκπαιδευ-

-ση, παροχές πού ἑλληνικές ἐπιχειρήσεις δέν προσφέρουν (ταξείδια, παραμονή στό ἐξωτερικό) καί κατάλληλο χειρισμό τῶν μεθόδων προαγωγῆς καί προώθησης.

Οἱ πολυεθνικές πετυχαίνουν ἔτσι νά δημιουργοῦν ἀνθρώπους πού ὑπηρετοῦν πιστά τά συμφέροντά τους καί πιστεύουν στήν ἀνάγκη τῆς παρουσίας τῆς μητροπολιτικῆς χώρας στήν περιφέρεια.

Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί μέ ὅσους ἐκπροσωποῦν τό ξένο κεφάλαιο (εἰσαγωγεῖς, ἀντιπρόσωποι, μεταπράτες) ἀποτελοῦν τό ντόπιο κέντρο ἀπό τό ὁποῖο ξεκινοῦν οἱ πιέσεις, οἱ ἐπηρεασμοί καί ἡ ἐπίδραση τῆς μητροπολιτικῆς χώρας στή πολιτική καί πολιτιστική ζωή τῆς Ἑλλάδας. Οἱ νομικοί, οἰκονομικοί καί τεχνικοί σύμβουλοι τῶν ἀμερικανικῶν πολυεθνικῶν ἦταν στή διάρκεια τῆς δικτατορίας καί οἱ σύμβουλοι τοῦ καθεστῶτος. Τό φρένο στίς πολυεθνικές εἶναι ἀναγκαῖο ^{ἵνα} διατηρηθεῖ τόσο ἡ δυνατότητα οἱ ἐργαζόμενοι νά μποροῦν νά συμμετέχουν στή διαμόρφωση τῶν συνθηκῶν δουλειᾶς ὅσο καί νά ἀποφεύγεται ἡ ἐθνική ἀλλοτρίωση ὅσων διευθύνουν τήν παραγωγική διαδικασία.